

**Deglució i trastorns relacionats: valoració i intervenció**

Codi: 104147

Crèdits: 9

| Titulació         | Tipus | Curs | Semestre |
|-------------------|-------|------|----------|
| 2500893 Logopèdia | OB    | 3    | 2        |

**Professor de contacte**

Nom: Andreu Sauca Balart

Correu electrònic: Andreu.Sauca@uab.cat

**Utilització d'idiomes a l'assignatura**

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

**Altres indicacions sobre les llengües**

La bibliografia pot estar també en altres llengües, com el castellà, l'anglès, francès, portuguès...

**Prerequisits**

Haver cursat l'assignatura "Neurologia del Llenguatge"

**AQUESTA GUIA DOCENT CORRESPON TAMBÉ A LA DOCÈNCIA ALTERNATIVA PER A L'ALUMNAT MATRICULAT A L'ASSIGNATURA DEL PLA D'ESTUDIS ANTIC 101712.- Disfàgia i trastorns relacionats**

**Objectius**

En acabar l'assignatura l'alumne/a haurà de ser capaç de:

- Avaluar i diagnosticar els trastorns de l'alimentació i la deglució en totes les edats i etiologies.
- Saber administrar el MECV-V i altres proves com l'EAT10 i la Tècnica de Payne)
- Conèixer les bases anatòmiques implicades en els processos rehabilitadors de la deglució i de les restants post-cirurgia amb resultat de disfàgia.
- Conèixer i saber aplicar les maniobres i tècniques terapèutiques per a tractar els trastorns de l'alimentació i la deglució estudiats.
- Conèixer els productes específics per l'alimentació de pacients amb disfàgia.
- Conèixer les eines i productes més habituals tant per a l'avaluació com pel tractament dels problemes de deglució.
- Saber identificar els trastorns associats que comporten per tal de prendre decisions terapèutiques eficaçes.
- Conèixer les conseqüències de les laringectomies (parcials i totals) sobre la deglució dels pacients.
- Conèixer els mecanismes de rehabilitació de l'olfacte en laringectomitzats.
- Conèixer les qüestions de cura personal que el logopeda necessita saber per tractar pacients amb laringectomia total.
- Conèixer les bases per rehabilitar la parla esofàgica o protèsica en laringectomitzats totals.

**Competències**

- Comprendre, integrar i relacionar nous coneixements fruit d'un aprenentatge autònom.
- Demostrar que es comprenen els trastorns de la comunicació, el llenguatge, la parla, l'audició, la veu i les funcions orals no verbals.
- Demostrar que es coneixen els límits de les pròpies competències i saber identificar si és necessari fer un tractament interdisciplinari.
- Explorar, avaluar i diagnosticar els trastorns de la comunicació i el llenguatge, i emetre'n un pronòstic d'evolució, des d'una perspectiva multidisciplinària.
- Identificar, analitzar i resoldre problemes ètics en situacions complexes.
- Prendre decisions i assumir la responsabilitat de les decisions preses.
- Valorar de manera crítica les tècniques i els instruments d'avaluació i diagnòstic en logopèdia, així com els procediments de la intervenció logopèdica.

## **Resultats d'aprenentatge**

1. Comprendre, integrar i relacionar nous coneixements fruit d'un aprenentatge autònom.
2. Descriure els aspectes de la rehabilitació de les alteracions de la parla, el llenguatge i la deglució que requereixen la intervenció conjunta de professionals de diverses disciplines (neurologia, fisioteràpia, psicologia, etc.).
3. Descriure i explicar la base teòrica de les tècniques de rehabilitació de les alteracions de la parla, el llenguatge i la deglució d'origen neurològic.
4. Descriure les principals tècniques d'avaluació i diagnòstic de les alteracions del llenguatge, la parla i la deglució d'origen neurològic.
5. Explicar l'origen i les característiques de les alteracions del llenguatge, la parla i la deglució causades per dany cerebral.
6. Identificar, analitzar i resoldre problemes ètics en situacions complexes.
7. Prendre decisions i assumir la responsabilitat de les decisions preses.
8. Utilitzar les tècniques d'exploració més adequades per diagnosticar les alteracions del llenguatge, la parla i la deglució d'origen neurològic, i per emetre'n un pronòstic d'evolució.
9. Valorar la utilitat de les principals tècniques d'avaluació i diagnòstic de les alteracions logopèdiques d'origen neurològic i ser capaç d'interpretar-ne els resultats.

## **Continguts**

### **1. Anatomofisiologia de la deglució.**

- Fisiopatologia de la deglució.
- Semiologia dels trastorns de la deglució.

### **2. Exploració clínica i instrumental de la deglució.**

- EAT10
- MECV-V
- T. de Payne
- Altres exploracions

### **3. Identificació i maneig de la disfàgia en neonats prematurs.**

- Desenvolupament de les funcions orals de l'alimentació
- Alimentació infantil: normalitat, reflexos i evolució
- Estimulació orofacial en les UCIN

### **4. Disfàgia orofaríngea d'origen neurològic i trastorns associats**

- Exploració i rehabilitació de la disfàgia

### 5. Disfàgia d'origen orgànic i trastorns associats.

- Exploració i rehabilitació de les disglòssies

### 6. Disfàgia vs deglució atípica i trastorns associats

- Avaluació clínica i instrumental de la deglució atípica
- Interrelació entre deglució atípica, alteracions de parla i disfuncions orofacials associades
- Diagnòstic diferencial: disfàgia i deglució atípica

### 7. Objectius, programació i planificació de la rehabilitació de la deglució segons patologia de base

- Maniobres i tècniques directes i indirectes de Rehabilitació de la disfàgia

### 8. Laringectomia:

- Disfàgia inherent a la condició de laringectomitzat
- Cura bàsica.
- La Veu sense laringe:
  - Veu protèsica
  - Veu esofàgica. Procediments i condicionants.
  - L'electrolaringe
  - Altres alternatives (comunicadors)

## Metodologia

L'assignatura constarà d'un mòdul teòric de cada tema i un mòdul pràctic amb sessions de discussió i revisió de casos clínics mitjançant la visualització de vídeos, i en el que s'entrenarà a l'alumne de forma pràctica en l'ús de les principals proves d'avaluació de la deglució i els seus trastorns.

Les activitats formatives -amb nombre d'hores aproximat de dedicació i resultats d'aprenentatge corresponents- s'especifiquen a continuació

## Activitats formatives

| Títol                                                                        | Hores | ECTS | Resultats d'aprenentatge |
|------------------------------------------------------------------------------|-------|------|--------------------------|
| <b>Tipus: Dirigides</b>                                                      |       |      |                          |
| Classes de teoria amb suport TIC                                             | 62    | 2,48 | 2, 3, 5, 9               |
| Classes pràctiques d'exploració i d'anàlisi crític i debat de casos pràctics | 6     | 0,24 | 6, 7                     |
| <b>Tipus: Supervisades</b>                                                   |       |      |                          |
| Tutories programades amb el professor per revisió d'activitats dirigides     | 3     | 0,12 | 1, 3, 7                  |

### Tipus: Autònomes

|                                                      |       |      |                     |
|------------------------------------------------------|-------|------|---------------------|
| Consultes bibliogràfiques i documentals              | 36    | 1,44 | 4, 5                |
| Lectura comprensiva de materials                     | 47,25 | 1,89 | 1, 2, 3, 4, 5, 8, 9 |
| Participació en fòrums de comunicació entre companys | 23    | 0,92 | 2, 3, 7             |
| Realització de resums, esquemes i mapes conceptuals  | 15    | 0,6  | 5                   |
| Realització de treballs                              | 30    | 1,2  | 4, 5                |

## Avaluació

### Avaluació continuada:

Evidència 1: Examen tipus test. No eliminatori de matèria (25%)

Evidència 2: Examen tipus test. Acumulatiu de la matèria de la part teòrica (45%)

Evidència 3: Examen tipus test de la matèria vista a les pràctiques (30%)

(veure pautes d'avaluació)

### Pautes d'avaluació:

La puntuació obtinguda a l'examen de la matèria impartida a les pràctiques, sols serà computable si s'ha assistit a totes les sessions pràctiques del curs assignades.

**Alumne/a no evaluable:** si no ha lliurat com a mínim evidències d'aprenentatge amb un pes mínim del 40%.

**Assignatura superada:** aprovar amb un 5 (escala 0-10) tenint en compte els pes percentual de cada evidència abans esmentada.

**Reavaluació:** només es donarà l'opció de reavaluació de les evidències en que cada estudiant hagués demostrat un rendiment insatisfactori, si la nota de curs ha estat com a mínim de 4 (escala 0-10) i no major de 5. La reavaluació constarà de dues parts: una prova tipus test i la resolució oral d'un cas pràctic.

### Matrícula d'Honor:

En qualsevol cas, la nota màxima assolible serà un 10, tot i que es tindrà en compte la nota relativa i la implicació de l'alumne/a a l'hora d'adjudicar possibles Matrícules d'Honor

## Activitats d'avaluació

| Títol                                                                           | Pes | Hores | ECTS | Resultats d'aprenentatge  |
|---------------------------------------------------------------------------------|-----|-------|------|---------------------------|
| 1. Examen. Tipus Test. No eliminatori.                                          | 25% | 0,75  | 0,03 | 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 |
| 2. Examen. Tipus Test. Acumulatiu. De la matèria vista a les classes teòriques. | 45% | 1     | 0,04 | 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 |
| 3. Examen. Tipus Test. De la matèria vista a les Pràctiques.                    | 30% | 1     | 0,04 | 1, 4, 6, 7, 8, 9          |

## Bibliografia

### Llibres:

**S. Borrás y V. Rosell.** Guía para la reeducación de la deglución atípica y trastornos asociados. Nau Llibres,

2005

**D. Bleeckx.** Disfagia. Evaluación y reeducación trastornos de la deglución. Mc Graw Hill, 2004. (Esgotat, però hi és a la Biblioteca d'Humanitats de la UAB, inclouent-hi el CD-ROM)

**P. Clavé y P. García.** Guía de diagnóstico y de tratamiento nutricional y rehabilitador de la Disfagia Orofaringea. Nestlé Nutrition. Editorial Glosa, S.L. Barcelona 2011

**Glaucia del Burgo. G. de la Aleja.** Rehabilitación de problemas de deglución en pacientes con daño cerebral sobrevenido, Editorial EOS, Madrid, 2004

**D. Grandi i G. Donato.** Terapia miofuncional. Diagnóstico y tratamiento. Ed. Lebón. Barcelona, 2008. (Inclou CD-ROM i làmines)

**J.A. Logemann.** Evaluation and Treatment of Swallowing Disorders. Pro-ed, Austin, Texas, 1998

**M. Massana.** Tractament i prevenció de la dislàlia. Barcelona: Escola de Patologia del Llenguatge. Hospital de la Santa Creu i Sant Pau, 2003

**N. Melle.** Guía de intervención logopédica en la disartria. Colección Trastornos del lenguaje, n. 4, Editorial Síntesis, Madrid, 2008

**Nestlé Nutrition.** EAT 10, Herramienta validada para el cribado de la disfagia. Nestlé, 2011

**I. Queiroz Marchesan.** Fundamentos de la Fonoaudiología. Aspectos Clínicos de la motricidad oral, Editorial Medica Panamericana, 2002

**J.M. Ustrell et al.** Terapéutica multidisciplinaria de las maloclusiones dentarias en el paciente infantil. Laboratorios KN, Barcelona, 2001

**M. Velasco. V. Arreola, P. Clavé, C. Puiggrós.** Abordaje clínico de la disfagia orofaríngea: diagnóstico y tratamiento. Nutrición Clínica en Medicina, Noviembre 2007.

**N. Zambrana.** Logopedia y ortopedia maxilar en la rehabilitación orofacial. Tratamiento precoz y preventivo. Terapia miofuncional. Masson. Actualidades Médico Odontológicas Latinoamérica. 2000

**F. Le Huche.** Trad. Asociación Española de Laringectomizados. La Voz sin Laringe.

**F. Le Huche, A. Allali, G. Miroux.** La Voz sin Laringe. Manual de Reeducación Vocal. Ed. Médica y Técnica. 1982.

**G. Heuillet-Martin, L. Conrad.** Hablar sin Laringe. Rehabilitación de la voz en laringectomizados. Ed. Lebón 2003.

**L. Arrazubi, L. Royo.** Servei ORL de l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau. UAB. Guia d'ajuda per a la persona intervinguda de Laringectomia Total. 2001

#### **Manuels ORL:**

**P. Abelló y M. Quer.** Manual d'Oto-rino-laringologia. Manuals de la Universitat Autònoma de Barcelona, n. 8. Bellaterra, 1992.

**R. Ramírez et al.** Manual de Otorrinolaringología. McGraw-Hill-Interamericana. Madrid, 1998

#### **Webs:**

[www.dysphagiaonline.com](http://www.dysphagiaonline.com)

[www.e-logopedia.net](http://www.e-logopedia.net)

<http://revista.logopediamail.net>

[www.voiceandswallowing.com](http://www.voiceandswallowing.com)

<http://www.fresenius.com/407.htm>

<http://www.nestle-nutrition.com/Public/Default.aspx>

<http://www.nutriciaclinico.es/>

<http://www.myessd.org/>

<http://www.essd2013.org/>

#### **Articles:**

Diversos articles del sector.